

204. *Vaccinium uliginosum* L. — Հապալասենի ճահճային — Голубика

EN B 1 ab(iii) + 2 ab(iii)

© Մարկ Գուֆրեն
© Mark Dufkne

Կապեզորիա: Վտանգված տեսակ է: Հանրապետությունում ստույգ հայտնի են երկու պոպուլյացիաներ, որոնց տարածման և բնակության շրջանների մակերեսը 500 քառ. կմ-ից պակաս է: Երկու լոկալիտետների միջև տարածությունը 160 կմ է: Տեսակին սպառնում է տարածման և բնակության շրջանների կրճատում գլխավորապես կլիմայի փոփոխության հետ կապված աճելավայրերի կորուստի պատճառով:

Հայաստանի Կարմիր գրքի առաջին հրատարակության մեջ ընդգրկված չէր:

Ընդգրկված չէ CITES-ի և Բեռնի կոնվենցիաների հավելվածներում:

Նկարագրություն: Տերևաքափ գետնատարած փոփած բույս՝ 30–60 սմ բարձրության: Տերևները՝ բաց կապտավուն կանաչ, մանր, մոտ 1 սմ երկարության: Ծաղիկները՝ համարյա նստաղիք, 1–4-ական տերևների անուրներում: Բաժակը՝ հնգատամ: Հատապտուղը կապույտ, հյութալի:

Տարածում: Հայաստանում հանդիպում է Գեղամի (Գեղձոր) և Վերին-Ախուրյանի (լեռ Դուկասյան Մեծ) ֆլորիստիկական շրջաններում: AOO 12 քառ. կմ է: Լոկալիտետները՝ 2: Հայաստանից բացի աճում է Կենտրոնական և Հարավարևմտյան Անդրկովկասում, Եվրոպայում, Հյուսիսարևելյան Անատոլիայում, Սիրիայում, Հեռավոր Արևելքում և Հյուսիսային Ամերիկայում:

Կենսաբանական, էկոլոգիական և ֆիտոցենոլոգիական առանձնահատկություններ: Աճում է ենթալպյան և ալպյան գոտիների ծ. մ. 2500–3300 մ բարձրությունների վրա, մարգագետիններում: Ծաղկում է հունիս–հուլիս ամիսներին, պտղաբերում՝ հուլիս–օգոստոսին:

Սահմանափակող գործոններ: Սահմանափակ տարածման և բնակության շրջաններ, կլիմայի գլոբալ փոփոխություն:

Պահպանության միջոցառումներ: Պոպուլյացիայի մի մասը պահպանվում է «Արփի լիճ» ազգային պարկի տարածքում: Անհրաժեշտ է իրականացնել պոպուլյացիայի վիճակի մոնիթորինգ:

Category. Endangered species. At present only two precise sub-populations are known in the republic. The extent of occurrence and the area of occupancy are less than 500 km². The distance between two locations is 160 km. The species faces decline of both the extent of occurrence and the area of occupancy caused by changes in habitat conditions in the result of global climate change.

It was included in the first edition of the Red Data Book of Armenia under Category 2: Rare species.

It is not included in the Annexes of CITES and that of the Bern Convention.

Description. Low shrub, prostrate, up to 30–60 cm. Leaves deciduous, bluish-green, small, up to 1 cm long. Flowers almost sessile, axillar, by 1–2. Calyx 5-teethed. Bacca blew, juicy.

Distribution. In Armenia it grows in Gegham (Gridzor) and Upper Akhuryan (mountain Ghukasyan Mets) floristic regions. AOO is 24 km². The number of locations is 2. Besides Armenia the species occurs in the Central and North-West Transcaucasia, Europe, North-East Anatolia, Siberia, Far East, North America.

Ecological, biological and phytocoenological peculiarities. Grows in sub-alpine and alpine belts, at the altitudes of 2500–3300 meters above sea level, in the meadows. Flowering from June to July, fruiting from July to August.

Limiting factors. Restricted extent of occurrence and area of occupancy, global climate change.

Conservation actions. One of the populations grows in “Arpi lich” National Park. Necessary: monitoring of the population state.

Սկզբնաղբյուրներ/References

Հայաստանի ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի
հերբարիումի նյութեր

Herbarium materials of the Institute of botany of NAS RA
Мулкиджанян Я. И. 1973. Род Vaccinium. Флора Арме-
нии, 6: 8–9. Ереван.

Կազմող՝ Գ. Մ. Ֆայվուշ

Compiler G. M. Fayvush

205. *Andrachne rotundifolia* C.A.Mey. — Անճեռուկ կլորափերև — Андрახне круглолистная

EN B 1 ab(i,ii,iii,iv) + 2 ab(i,ii,iii,iv)

© ՀՀ ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի հերբարիում
© Herbarium of the Institute of Botany of NAS of Armenia

Կարեգործիչ: Վտանգված տեսակ է: Տարածման և բնակության շրջանների մակերեսը 500 քառ. կմ-ից պակաս է:

Հայաստանի Կարմիր գրքի առաջին հրատարակության մեջ ընդգրկված էր 2՝ հազվագյուտ տեսակ կարգավիճակով:

CITES-ի և Բեռնի կոնվենցիաների հավելվածներում ընդգրկված չէ:

Նկարագրություն: Բազմամյա կիսափրփլ՝ 20–40 սմ բարձրության, հիմքից ճյուղավորվող, ճիւղառանձան ցողուններով: Տերևները՝ մանր, կլորավուն, հեքթադր: Ծաղիկները՝ մանր, միատուն, ծաղկակիցներով: Արական ծաղիկները՝ զարգացած պսակաթերթերով և 5 ստեղծներով, ստեղծաթերթերը՝ պտնածն ձևով: Իգական ծաղիկները՝ մանր ռեդուկցված պսակաթերթերով և կլորավուն-ռոմբոս, բուր, բավականին մեծ, պտղի ժամանակ պահպանվող բաժակաթերթերով: Պտուղը՝ եռանիստ, առանց հավելումի:

Տարածում: Հանդիպում է Մեղրու ֆլորիստիկական շրջանում (Մեղրի, Արարատ, Նյուվադի): EOO՝ 135 քառ. կմ, AOO՝ 18 քառ. կմ: Լոկալիտները՝ 3: Կովկասում հանդիպում է Դաղստանում, Նուխիջևանում, Արևելյան Անդրկովկասում, իսկ Կովկասի սահմաններից դուրս՝ Փոքր և Միջին Ասիայում, Իրանում և Աֆղանստանում:

Կենսաբանական, էկոլոգիական և ֆիզոլոգիական առանձնահատկություններ: Աճում է սառնոցային լեռնային գոտում, ծ. մ. 800–1000 մ բարձրությունների վրա, չոր քարքարոտ լանջերին, ֆրիգանոիդ բուսականության կազմում: Ծաղկում է մայիսին, պտղաբերում՝ հունիսին:

Սահմանափակող գործոններ: Տարածման շրջանի սահմանափակություն, հողերի դեգրադացիա, ճանապարհաշինության արդյունքում աճելավայրերի խախտում:

Պահպանության միջոցառումներ: Պահպանություն չի իրականացվում: Անհրաժեշտ է իրականացնել պոպուլյացիայի վիճակի մոնիթորինգ, ստեղծել նոր ԲՀՊՏ Ագարակ բանավանի շրջակայքում:

Category. Endangered species. The extent of occurrence and the area of occupancy are less than 500 km².

It was included in the first edition of the Red Data Book of Armenia under Category 2: Rare species.

It is not included in the Annexes of CITES and that of the Bern Convention.

Description. Dwarf semishrub, 20–40 cm, with branched from the base virgate stems. Leaves small, alternate, rotundate. Flowers small; petals membranous, alternate with sepals. Hypogynous disc of 5 free 2-lobed glands, opposite to petals; masculine flowers with developed petals and 5 anthers; filaments coalescent in column; feminine flowers with reduced petals and large, persistent at fruits, calyx. Sepals of feminine flowers rotundate-rhomboid, obtuse. Fruit 3-locular, seeds without appendage.

Distribution. In Armenia it grows in Meghri floristic region (Meghri, Aldara, Nyuvadi). EOO is 135 km², AOO is 18 km². The number of locations is 3. In the Caucasus the species occurs in Dagestan, East Transcaucasia, outside the Caucasus – Asia Minor and Middle Asia, Iran and Afghanistan.

Ecological, biological and phytocoenological peculiarities. Grows in lower mountain belt, at the altitudes of 800–1000 meters above sea level, in the dry stony slopes, among phryganoid vegetation. Flowering from June to July, fruiting from July to August.

Limiting factors. Restricted extent of occurrence and area of occupancy, degradation of lands, disturbance of habitats caused by road constructions.

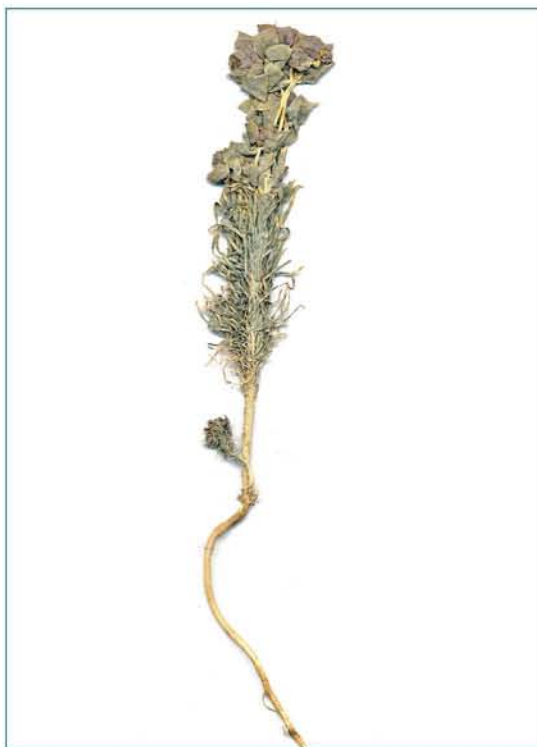
Conservation actions. No conservation actions. Necessary: monitoring of the population state, search on new habitats, establishment of new specially protected area in the surrounding of Agarak settlement (Meghri region).

Մկզբնաղբյուրներ/References

Հայաստանի ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի հերբարիումի նյութեր

Herbarium materials of the Institute of botany of NAS RA
Тер-Хачатурова С., Таманшян С. Г. 1973. Род *Andrachne*.
Флора Армении, 6: 91–93. Ереван.

Կազմող՝ Կ. Գ. Թամանյան
Compiler K. G. Tamanyan

Euphorbia aleppica L. — Իշակաթնուկ հալեպական — Молочай аленпескийCRB 1 *ab(i,ii,iii,iv)* + 2 *ab(i,ii,iii,iv)*

© ՀՀ ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի հերբարիում
 © Herbarium of the Institute of Botany of NAS of Armenia

Սկզբնաղբյուրներ/References

Հայաստանի ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի հերբարիումի նյութեր
 Herbarium materials of the Institute of botany of NAS RA
 Тер-Хачатурова С., Таманян С. Г. 1973. Род *Euphorbia*.
 Флора Армении, 6: 95–116. Ереван.
 Հաղմով՝ Կ. Գ. Թամանյան
 Compiler K. G. Tamanyan

Կարեգործիչ: Կրիտիկական վիճակում գտնվող տեսակ է: Հայանի է մեկ ֆլորիստիկական շրջանում: Տարածման և բնակության շրջանների մակերեսը 10 քառ. կմ–ից պակաս է: Սպառնացող վտանգներն են սահմանափակ արեսը և աճերավայրերի կորուստը՝ Երևան քաղաքի ընդլայնման պատճառով:

Հայաստանի Կարմիր գրքի առաջին հրատարակության մեջ ընդգրկված չէր:

Ընդգրկված չէ CITES-ի և Բեռնի կոնվենցիաների հավելվածներում:

Նկարագրություն: Միամյա բույս՝ 10–25 սմ բարձրությամբ: Տերևները՝ նեղ–գծային, 1 մմ լայնությամբ, սուր, բազմաթիվ շատ խիտ մուգսեր: Շածկոցի թերթերը՝ եռանկյուն–ռոմբաձև, երկար սրացած: Գազարնային ծաղկակիքները՝ 3–5 հատ, տարբեր երկարության, հաստավուն: Նեկտարանոցները՝ կիսալուսնաձև, ձգված երկար եղջյուրիկների: Մերմերը՝ խիտ–թմրիկավոր: հավերակը՝ փոքր:

Տարածում: Հայաստանում հանդիպում է միայն Երևանի ֆլորիստիկական շրջանում (Երևանի շրջակայք): AOO 8 քառ. կմ է, լուկալիտետը՝ 1: Հանդիպում է Արմաշյան, Արենյան և Հարավային Անդրկուկասում, միջերկրածովյան ավազանում (արևելյան մաս), Դրիմում, Հյուսիսարևելյան Թուրքիայում, Իրաքում և Իրանում:

Կենսաբանական, էկոլոգիական և ֆիտոցենոլոգիական առանձնահատկություններ: Աճում է ստորին լեռնային գոտում, ծ. մ. 800–1400 մ բարձրությունների վրա, չոր քարքարոտ լանջերին, կիսաօսոսնապատում: Ծաղկում է մայիս ամսին, պտղաբերում՝ հունիսին:

Սահմանափակող գործոններ: Սահմանափակ տարածման և բնակության շրջանների, աճերավայրերի կորուստ կամ դեգրադացիա՝ շինարարության համար հողերի յուրացման հետևանքով:

Պահպանության միջոցառումներ: Պահպանության գործողություններ չեն իրականացվում: Անհրաժեշտ է իրականացնել պոպուլյացիայի վիճակի մոնիթորինգ, նոր աճերավայրերի որոնում, «Էրեբունի» պետական արգելոցի սահմանների ընդլայնում՝ Նուբարաշենի շրջակայքի երրորդական ժամանակաշրջանի կարմիր կավերի ընդգրկմամբ:

Category. Critically endangered species. It occurs only in one floristic region. The extent of occurrence and the area of occupancy are less than 10 km². The key threats include restricted area of distribution and habitat loss as a result of the expansion of Yerevan City.

It was not included in the first edition of the Red Data Book of Armenia.

It is not included in the Annexes of CITES and that of the Bern Convention.

Description. Annual plant, 10–25 cm. Leaves narrowly linear, 1 mm broad, acute, numerous, very dense. Involucre bracts triangular–rhomboid, long–acuminate. Apical flower stalks 3–5, unequal, thick. Nectaries crescent–shaped, elongated in long cornets. Seeds densely torulose, with small appendages.

Distribution. In Armenia it occurs only in Yerevan floristic region (surroundings of Yerevan). AOO is 8 km². The number of locations is 1. The species grows in West, East and South Transcaucasia, in the countries of the Mediterranean Sea Basin (eastern region), the Crimea, North–East Turkey, Iran and Iraq.

Ecological, biological and phytocoenological peculiarities. Grows in lower mountain belt, at the altitudes of 800–1400 meters above sea level, in the dry stony slopes, in semi–desert. Flowering in May, fruiting in June.

Limiting factors. Restricted extent of occurrence and area of occupancy, loss/degradation of habitats caused by expansion of settlements.

Conservation actions. No conservation actions. Necessary: monitoring of the population state, search on new habitats, expansion of the boundaries of “Erebuni” State Reserve including the red clays of the Tertiary period found in the neighborhoods of Nubarashen.

207. *Argyrolobium biebersteinii* P. W. Ball. — Արգիրոլոբիում Բիբերշտեյնի — *Аргиролобнум Биберштейна* (= *A. calycinum* (M. Bieb.) Jaub. et Spach nom. superfl.)

EN B 1 ab(i,ii,iii) + 2 ab(i,ii,iii)

© ՀՀ ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի հերբարիում
© Herbarium of the Institute of Botany of NAS of Armenia

Սկզբնաղբյուրներ/References

Հայաստանի ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի, Ռուսաստանի ԳԱ Վ. Լ. Կոմարովի անվան Բուսաբանության ինստիտուտի, Վրաստանի ԳԱ Բուսաբանության ինստիտուտի հերբարիումների նյութեր
Herbarium materials of the Institute of botany of NAS RA, V. L. Komarov's Botanical institute of AS RF, Institute of Botany of AS of Georgia.
Мулкиджанян Я. И. 1962. *Argyrolobium*. Флора Армении, 4: 16. Ереван.
Chamberlain D. F. 1970. *Argyrolobium* Eckl. et Zeyh. Flora of Turkey 3: 37. Edinburgh.
Rechinger K. H. 1984. *Argyrolobium* Eckl. et Zeyh. Flora Iranica, 157: 37. Graz.
Դազմով Ի. Գ. Արևշատյան
Compiler I. G. Arevshatyan

Կարևորիա: Վտանգված տեսակ է: Հայտնի է մեկ պոպուլյացիա՝ 500 քառ. կմ-ից պակաս տարածման և բնակության շրջանների մակերեսով: Տեսակին սպառնում է բնակության շրջանի կրճատում՝ կապված անտառի հատման և ինտենսիվ արածեցման հետ:

Հայաստանի Կարմիր գրքի առաջին հրատարակության մեջ ընդգրկված չէր:

Ընդգրկված չէ CITES-ի և Բեռնի կոնվենցիաների հավելվածներում:

Նկարագրություն: Կիսաբլիկ՝ բազմաթիվ, մի փոքր բարձրացող ցողուններով, 20–40 սմ երկարությամբ: Տերևները՝ եռնանյա: Տերևիկները՝ լայն-էլիպսաձև, վերևից՝ մերկ, սակից՝ թավոտ: Ծաղկաբույլերը՝ դասավորված ցողունների զազաթների և եզրային ճյուղիկների ծայրերին 3–9 ծաղիկներով: Պսակը՝ վառ դեղին: Ունյը՝ լայն-գծային, կողքերից սեղմված, 20–35 սմ երկարությամբ:

Տարածում: Աճում է Ջանգելուրի ֆորիստիկական շրջանում («Շիկահող» պետական արգելոց, լեռնագագաթ՝ Խուստուփ): EOO 80 քառ. կմ է, AOO՝ 24 քառ. կմ, լոկալիտետները՝ 2: Հայաստանից բացի, աճում է Կովկասում, Դքիմի հարավային ափին, Հյուսիսային Անատոլիայում և Հյուսիսարևմտյան Իրանում:

Կենսաբանական, էկոլոգիական և ֆիտոգենոլոգիական առանձնահատկություններ: Աճում է ստորին և միջին լեռնային գոտիներում, ծ. մ. 950–1600 մ բարձրությունների վրա, անտառում, անտառի եզրերին, բացատներում և թփուտներում: Ծաղկում է հունիս–հուլիս ամիսներին, պտղաբերում՝ հուլիսին:

Սահմանափակող գործոններ: Աճելավայրերի կտրուտ կամ դեգրադացիա՝ անտառների հատման և ինտենսիվ արածեցման հետևանքով:

Պահպանության միջոցառումներ: Պոպուլյացիայի մեծ մասը պահպանվում է «Շիկահող» պետական արգելոցի տարածքում: Անհրաժեշտ է իրականացնել պոպուլյացիայի վիճակի մոնիթորինգ:

Category. Endangered species. Only one sub-population is known. The extent of occurrence and the area of occupancy are less than 500 km². The species faces decline of the extent of occurrence and the area of occupancy caused by forest cuttings and overgrazing.

It was not included in the first edition of the Red Data Book of Armenia.

It is not included in the Annexes of CITES and that of the Bern Convention.

Description. Undershrub with numerous ascending stems 20–40 cm. Leaves ternate; leaflets widely elliptic, glabrous from above, pubescent from below, 10–30 x 6–8 mm. Inflorescences terminal on the main stems and lateral branches, 3–9-flowered. Corolla bright yellow. Legumes widely linear, compressed.

Distribution. In Armenia occurs in Zangezur (“Shikahogh” State Reserve, mountain Khustup) floristic region. EOO is 80 km², AOO is 24 km², the number of location is 2. Besides Armenia the main area of distribution includes the Caucasus, the southern coast of the Crimea, North Anatolia, and North-West Iran.

Ecological, biological and phytocoenological peculiarities. Grows in lower and middle mountain belts, at the altitudes of 950–1600 meters above sea level, in the forest, at forest edges, in the glades and shrubs. Flowering from June to July, fruiting in July.

Limiting factors. Loss/degradation of habitats caused by forest devastation timber cutting and overgrazing.

Conservation actions. Part of the population is situated in “Shikahogh” State Reserve. Necessary: monitoring of the population state.

208. *Argyrolobium trigonelloides* Jaub. et Spach — Արգիրոլոբիում հացհամնավոր — Аргиролобиум пажитниковый (= *A. prilipkoanum* Grossh.)

EN B 1 ab(i,ii,iii,iv) + 2 ab(i,ii,iii,iv)

© ՀՀ ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի հերբարիում
© Herbarium of the Institute of Botany of NAS of Armenia

Սկզբնաղբյուրներ/References

Հայաստանի ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի, Ռուսաստանի ԳԱ Վ. Լ. Կոմարովի անվան Բուսաբանության ինստիտուտի, Վրաստանի ԳԱ Բուսաբանության ինստիտուտի հերբարիումների նյութեր
Herbarium materials of the Institute of botany of NAS RA, V. L. Komarov's Botanical institute of AS RF, Institute of Botany of AS of Georgia.

Я. И. Мукиджанян, 1962. *Argyrolobium* Eckl. et Zeyh. Флора Армении, 4: 16. Ереван.

Rechinger K. H. 1984. *Argyrolobium* Eckl. et Zeyh. Flora Iranica, 157: 37. Graz.

Կազմող Ի. Գ. Արևշատյան

Compiler I. G. Arevshatyan

Կարեգործիչ: Վառանգված տեսակ է: Հայտնի է ընդամենը մեկ պոպուլյացիա: Տարածման և բնակության շրջանների մակերեսը 500 քառ. կմ-ից պակաս է: Աճում է հողերի ինտենսիվ յուրացվող գոտում:

Հայաստանի Կարմիր գրքի առաջին հրատարակության մեջ ընդգրկված չէր:

Ընդգրկված չէ նաև CITES-ի և Բեռնի կոնվենցիաների հավելվածներում:

Նկարագրություն: Բազմամյա ցածր խոտաբույս՝ բազմաթիվ պտկած ցողուններով, 5–20 սմ երկարությամբ: Տերևները՝ եռանկյուն: Տերևիկները՝ սեպագծաձև-հավանաձև, երկու կողմից բավոտ, թխակապույտ: Ողկոյզները՝ 2–5 ծաղիկներով: Պսակը՝ դեղնավարդագույն: Ունդերը՝ լայն-գծային, կողքերից սեղմված, 14–30 մմ երկարությամբ:

Տարածում: Աճում է Մեղրու ֆլորիստիկական շրջանում (Մեղրու շրջակայք, Ագարակ, Շվանիձոր, Նյուվադի գյուղեր): EOO 105 քառ. կմ է, AOO՝ 28 քառ. կմ, յոթակիստները՝ 2: Հայաստանից բացի, աճում է Նախիջևանում, Հյուսիսարևմտյան և Կենտրոնական Իրանում:

Կենսաբանական, էկոլոգիական և ֆիզոլոգիական առանձնահատկություններ: Բազմամյա բույս է, ծաղկում է կյանքի առաջին խկ տարուց: Աճում է սառիին լեռնային գոտում, ծ. մ. 500–950 մ բարձրությունների վրա, չոր քարքարոտ լանջերին, գետի հովիված գլարների արանքում, ֆրիգանանման բուսականության մեջ: Ծաղկում է ապրիլ–հունիս ամիսներին, պտղաբերում՝ մայիս–հունիսին, հազվադեպ՝ սեպտեմբերին:

Սահմանափակող գործոններ: Աճելավայրերի կորուստ կամ դեգրադացիա՝ գյուղատնտեսական հանդակների համար հողատարածքների յուրացման և լեռնասարդյունահանող արդյունաբերության գործունեության հետևանքով:

Պահպանության միջոցառումներ: Պահպանության գործողություններ չեն իրականացվում: Անհրաժեշտ է իրականացնել պոպուլյացիայի վիճակի մոնիթորինգ, ստեղծել նոր ԲՀՊՏ Մեղրու շրջանում՝ Ագարակ գյուղի շրջակայքում:

Category. Endangered species. Only one sub-population is known. The extent of occurrence and area of occupancy are less than 500 km². The species grows in the area of intensive land development.

It was not included in the first edition of the Red Data Book of Armenia.

It is not included in the Annexes of CITES and that of the Bern Convention.

Description. Small perennial herbs with numerous decumbent stems 5–20 cm. Leaves ternate; leaflets cuneate-obovate, 7–20 x 4–15 mm, pubescent on the both sides, glaucous. Racemes 2–5-flowered. Corolla yellowish-pink. Legumes widely linear, compressed, 14–30 mm long.

Distribution. In Armenia it occurs in Meghri (surroundings of Meghri, villages Agarak, Shvanidzor, Nyuvadi) floristic region. EOO is 105 km², AOO is 28 km², the number of location is 2. Besides Armenia the general area of distribution includes Nakhichevan, North-West and Central Iran.

Ecological, biological and phytocoenological peculiarities. This is a perennial plant, though flowering starting in the first year of life. Grows in lower mountain belt, at the altitudes of 500–950 meters above sea level, on dry, stony slopes, between the ground boulders of the river, among phryganoid vegetation. Flowering from April to June, fruiting from May to June, rarely in September.

Limiting factors. Loss/degradation of habitats caused by expansions of arable lands and mining industry.

Conservation actions. No conservation actions. Necessary: establishment of new specially protected nature area in the surroundings of the village Agarak in Meghri region, monitoring of the population state.

209. *Astragalus achundovii* Grossh. — Գազ Ախունդովի — Астрагал Ахундова

CR B 1 ab(i,ii,iii,iv) + 2 ab(i,ii,iii,iv)

© ՀՀ ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի հերբարիում
© Herbarium of the Institute of Botany of NAS of Armenia

Մկրբնաբանություն/Reference

Հայաստանի ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի, Ռուսաստանի ԳԱ Վ. Լ. Կոմարովի անվան Բուսաբանության ինստիտուտի, Վրաստանի ԳԱ Բուսաբանության ինստիտուտի հերբարիումների նյութեր
Herbarium materials of the Institute of botany of NAS RA, V. L. Komarov's Botanical institute of AS RF, Institute of Botany of AS of Georgia.

Аревшатын И. Г. 2007. Секция Incani DC. рода *Astragalus* L. в Южном Закавказье. Флора, растительность и растительные ресурсы Армении, 16: 57—60.

Гроссгейм А. А. 1952. Род *Astragalus* L. Флора Кавказа, 5: 447. М., JL.

Chamberlain D. F. and Matthews W. A. 1970. *Astragalus* L. Flora of Turkey, 3: 240. Edinburgh.

Հավանություն Ի. Գ. Արևշատյան

Compiler I. G. Arevshatyan

Կարեգործիչ: Կրիստիակյան վիճակում գտնվող տեսակ է: Հայտնի է մեկ պոպուլյացիա ինտենսիվ տնտեսական գործունեության գոտում: Տարածման և բնակության շրջանների մակերեսը 10 քառ. կմ-ից պակաս է:

Հայաստանի Կարմիր գրքի առաջին հրատարակության մեջ ընդգրկված չէր:

Ընդգրկված չէ CITES-ի և Բեռնի կոնվենցիաների հավելվածներում:

Նկարագրություն: Բազմամյա անցողիկ կանաչ բույս՝ ծածկված մանր կոշտ երկծայր մագիկներով: Տերևները՝ 6–30 սմ երկարության: Տերևիկները՝ 6–10-ական զույգ, կլորավուն-էլիպսոձև, բութ: Շողկակիները դուրս են գալիս տերևների արմատամերձ վարդակի կենտրոնից, բույլ, գեղատառած, ծաղկաբույլի հետ միասին տերևներին հավասար կամ դրանցից կարճ: Դրաշը՝ վարդագույն, բաց մանուշակագույն, 16–19 սմ երկարության, նավակը և թիակները սպիտակ բաց գույնի: Ունդերը՝ 15–30 մմ երկարության, 3–5 մմ լայնության, թեթևակի կորացած:

Տարածում: Հանդիպում է Դարեղեգիսի ֆլորիստիկական շրջանում (Արենի և Չիվա գյուղերի շրջակայք): AOO 8 քառ. կմ է, լուսավիտություն՝ 1: Հայաստանից բացի, աճում է Նախիջևանում, Հարավարևելյան Անատոլիայում և Հյուսիսային Իրանում:

Կենսաբանական, էկոլոգիական և ֆիտոգենոլոգիական առանձնահատկություններ: Աճում է ստորին լեռնային գոտում, ծ. մ. 900–1300 մ բարձրությունների վրա, չոր կավային, խճաքաքառ և քարքարոտ լանջերին, կիսաանապատում: Շողկում է սպիտիկ-մաշիկ սանիսներին, պտղաբերում՝ մայիս-հունիսին:

Մահմանափակող գործոններ: Աճելավայրերի կորուստ կամ դեգրադացիա՝ հողատարածքների յուրացման հետևանքով, բուսականության այրում:

Պահպանության միջոցառումներ: Պահպանություն չի իրականացվում: Անհրաժեշտ է իրականացնել պոպուլյացիայի վիճակի մոնիթորինգ, ստեղծել նոր ԲՀՊՏ Արենի գյուղի շրջակայքում:

Category. Critically endangered species. One sub-population is known in the area of intensive economic activities zone. The extent of occurrence and area of occupancy are less than 10 km².

It was not included in the first edition of the Red Data Book of Armenia.

It is not included in the Annexes of CITES and that of the Bern Convention.

Description. Perennial stemless green plants, covered with small rough bipartite hairs. Leaves 6–30 cm long; leaflets 6–10-paired, rotundate-elliptic, obtuse, 2–11 x 1,5–5 mm. Peduncles coming out from the centre of leaf rosette, slender, procumbent, together with inflorescence equal to leaves or shorter. Flag pinkish-lilac, 16–19 cm long; carina and wings more light. Legumes 15–30 x 3–5 mm, pendent, slightly curved.

Distribution. In Armenia it occurs in Darelegis (surroundings of Areni and Chiva villages) floristic region. AOO is 8 km², the number of locations is 1. Besides Armenia the species grows in Nakhichevan, South-East Anatolia and North Iran.

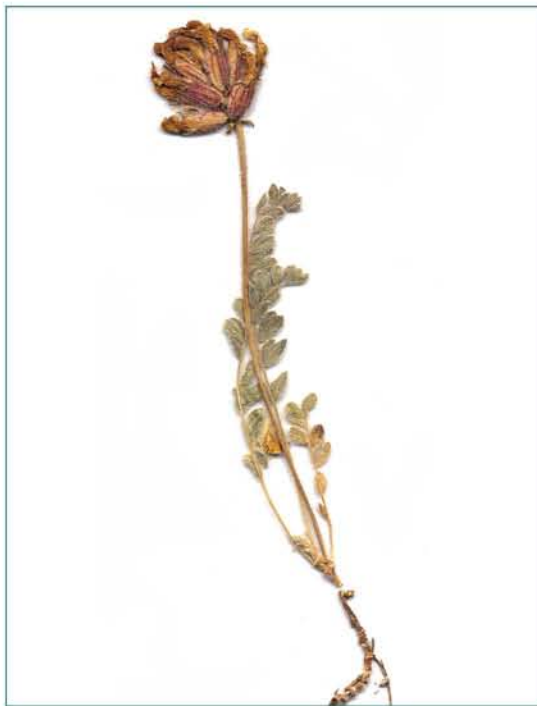
Ecological, biological and phytocoenological peculiarities. Grows in lower mountain belt, at the altitudes of 900–1300 meters above sea level, on dry clay and stony slopes, in the semi-desert. Flowering from April to May, fruiting from May to June.

Limiting factors. Loss/degradation of habitats caused by expansion of arable land, vegetation burning.

Conservation actions. No conservation actions. Necessary: establishment of new specially protected nature area in the surroundings of the village Areni, monitoring of the population state.

210. *Astragalus agasii* Manden. — Գալ Աղասու — Астрagal Агаси

CR B 1 ab(i,ii,iii) + 2ab(i,ii,iii)

© ՀՀ ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի հերբարիում
 © Herbarium of the Institute of Botany of NAS of Armenia

Սկզբնաղբյուրներ/References

Հայաստանի ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի, Ռուսաստանի ԳԱ Վ. Լ. Կոմարովի անվան Բուսաբանության ինստիտուտի, Վրաստանի ԳԱ Բուսաբանության ինստիտուտի հերբարիումների նյութեր
 Herbarium materials of the Institute of botany of NAS RA, V. L. Komarov's Botanical institute of AS RF, Institute of Botany of AS of Georgia.
 Манденова И. П. 1962. Astragalus L. Флора Армении, 4: 151. Ереван.

Կազմող՝ Բ. Գ. Արևշատյան

Compiler I. G. Arevshatyan

Կարեգործիչ: Կրիտիկական վիճակում գտնվող տեսակ է: Հայաստանի էնդեմիկ է: Հայտնի է ընդամենը մեկ պոպուլյացիա՝ կազմված երկու լոկալիտետներից: Արևալը խիստ մասնատված է: Տարածման և բնակության շրջանների մակերեսը 10 քառ. կմ-ից պակաս է:

Հայաստանի Կարմիր գրքի առաջին հրատարակության մեջ ընդգրկված չէր:

Ընդգրկված չէ CITES-ի և Բեռնի կոնվենցիաների հավելվածներում:

Նկարագրություն: Բազմամյա, փոխր ճմիկներ առաջացնող, համարյա անցողիկ բույս՝ 10–12 սմ բարձրություն՝ ծածկված պարզ մազիկներով: Տերևները՝ մոխրագույն, խիտ թափառ: Տերևիկները՝ 7–18-ական զույգ, էլիպսոձև, 3–7 մմ երկարությամբ, 1,5–3 մմ լայնությամբ: Ծաղկաբույլը՝ խիտ, գլխիկանման, պաղի ժամանակ չերկարացող: Պսակը՝ դեղին, դրոշը՝ 18–21 մմ երկարությամբ: Ունդերը՝ ծված, 10 մմ երկարությամբ, խիտ, երկար, մագուռ:

Տարածում: Աճում է միայն Ջանգեզուրի ֆորիստիկական շրջանում (Բարգուշատի և Ջանգեզուրի լեռնաշղթաների վրա Սիսիանի շրջանի սահմաններում): АОО 8 քառ. կմ է, լոկալիտետները՝ 2, որոնց միջև հեռավորությունը 23 կմ է:

Կենսաբանական, էկոլոգիական և ֆիտոցենոլոգիական առանձնահատկություններ: Աճում է ալպյան գոտում, ծ. մ. 2900–3000 մ բարձրությունների վրա, քարքարոտ–խճաքարոտ և ժայռոտ լանջերին: Ծաղկում է հունիս–հուլիս ամիսներին, պաղաբերում՝ հուլիս–օգոստոսին:

Սահմանափակող գործոններ: Սահմանափակ տարածման և բնակության շրջաններ, արածեցում:

Պահպանության միջոցառումներ: Պահպանություն չի իրականացվում: Անհրաժեշտ է իրականացնել պոպուլյացիայի վիճակի մոնիթորինգ:

Category. Critically endangered species. Endemic of Armenia. Only one population is known consisting of two locations. The area of distribution is severely fragmented. The extent of occurrence and the area of occupancy are less than 10 km².

It was not included in the first edition of the Red Data Book of Armenia.

It is not included in the Annexes of CITES and that of the Bern Convention.

Description. Perennial, almost stemless, loosely caespitose plant 10–12 cm, covered with simple hairs. Leaves grayish because of dense pubescence; leaflets 7–18-paired, elliptical, 3–7 x 1,5–3 mm. Inflorescence dense, capitate, not elongating after flowering. Corolla yellow; flag 18–21 mm long. Legumes ovate, 10 mm long, densely covered with long squarrose hairs.

Distribution. In Armenia it grows only in Zangezur (on the mountain ranges Bargushat and Zangezur, in the surroundings of Sisian) floristic region. The area of occupancy is 8 km², the number of locations is 2, the distance between which is 23 km.

Ecological, biological and phytocoenological peculiarities. Grows in the alpine belt, at the altitudes of 2900–3000 meters above sea level, on stony and rocky slopes. Flowering from June to July, fruiting from July to August.

Limiting factors. Restricted extent of occurrence and area of occupancy, grazing.

Conservation actions. No conservation actions. Necessary: monitoring of the population state.

211. *Astragalus amblolepis* Fisch. ex Hohen. — Գազ քթաթելփուկ — Астрагал тыночешуйчатый

CRB 1 ab (iii) + 2 ab(iii)

© ՀՀ ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի հերբարիում
© Herbarium of the Institute of Botany of NAS of Armenia

Մկգրնադրյուններ/References

Հայաստանի ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի, Ռուսաստանի ԳԱ Վ. Լ. Կոմարովի անվան Բուսաբանության ինստիտուտի, Վրաստանի ԳԱ Բուսաբանության ինստիտուտի հերբարիումների նյութեր
Herbarium materials of the Institute of botany of NAS RA, V. L. Komarov's Botanical institute of AS RF, Institute of Botany of AS of Georgia.
Boissier E. 1872. *Astragalus* L. *Flora Orientalis*, 2: 352. Genevae et Basileae.
Chamberline D. F., Matthews V. A. 1970. *Astragalus* L. *Flora of Turkey*, 3: 143. Edinburgh.
Townsend C. C. 1974. *Astragalus* L. *Flora of Iraq*, 3:354. Baghdad.

Հավանություն՝ Դ. Գ. Արևշատյան
Compiler I. G. Arevshatyan

Կարեգործիչ: Կրիստիանական վիճակում գտնվող տեսակ է: Հայտնի է ընդամենը 1 փոքրիկ պոպուլյացիան 10 քառ. կմ-ից պակաս տարածման և բնակության շրջանների մակերեսով:

Հայաստանի Կարմիր գրքի առաջին հրատարակության մեջ ընդգրկված չէր:

Ընդգրկված չէ CITES-ի և Բեռնի կոնվենցիաների հավելվածներում:

Նկարագրություն: Տրագականապղին բույս՝ 10–35 սմ բարձրության, ճյուղավորված, քաղիքն խավով, փշուր: Տերևները՝ 6–11 սմ երկարությամբ: Տերևիկները՝ 6–8-ական զույգ, էլիպսաձև, ուռուցիկ չդերով: Մողկաբույլը՝ գնդաձև, բազմածաղիկ: Բաժակը՝ խավով, 6–9 մմ երկարությամբ, ատամիկները՝ դեպի ներս ուղղված: Պսակը՝ վարդագույն, դրոշը՝ 13–14 մմ երկարությամբ, ակամջուկանման: Ունեկը՝ ձվաձև-երկարավուն, 6–8 մմ երկարությամբ:

Տարածում: Աճում է Գեղամի Ֆլորիստիկական շրջանում (Գեղալու գյուղի շրջակայքում և Փրկիչ եկեղեցու ավերակներում): AOO 8 քառ. կմ է, բնակչությանը՝ 1: Հայաստանից բացի, աճում է Արևելյան և Հարավային Անատոլիայում, Հյուսիսային Իրաքում և Հյուսիսային Իրանում:

Կենսաբանական, էկոլոգիական և ֆիզոգենոլոգիական առանձնահատկություններ: Աճում է վերին լեռնային գոտում, ծ. մ. 1700–1900 մ բարձրությունների վրա, խճաքաքաղ լանդշեյֆին, քիտուներում: Մտնում է հունիս-հուլիս ամիսներին, պտույտներում՝ հուլիս-օգոստոսին:

Մահմանափակող գործոններ: Մահմանափակ տարածման և բնակության շրջաններ, պոպուլյացիայի փոքր խտություն, անբավարար կորուստ կամ ղեկավարացիա՝ հողատարածքների յուրացման հետևանքով:

Պահպանության միջոցառումներ: Պոպուլյացիայի մի մասը պահպանվում է «Ժոնարվի անտառ» պետական արգելոցի տարածքում: Անհրաժեշտ է իրականացնել պոպուլյացիայի վիճակի մոնիթորինգ:

Category. Critically endangered species. One small population is known. The extent of occurrence and area of occupancy are less than 10 km².

It was not included in the first edition of the Red Data Book of Armenia.

It is not included in the Annexes of CITES and that of the Bern Convention.

Description. Tomentose, thorny, branched tragacanth undershrub, 10–35 cm. Leaves 6–11 cm long; leaflets 6–8-paired, elliptic, with domed veins, 5–13 x 2,5–4 mm. Inflorescence globose, many-flowered. Calyx villose, 6–9 mm long; teeth tips turned inside of calyx. Corolla pink; flag 13–14 mm long, auriculate. Legumes ovoid-oblong, 6–8 mm long.

Distribution. In Armenia it grows in Gegham (surroundings of Geghard village and in the ruins of the church Prkich) floristic region. AOO is 8 km², the number of locations is 1. Besides Armenia the species grows in South and East Anatolia, North Iraq and North Iran.

Ecological, biological and phytocoenological peculiarities. Grows in upper mountain belt, at the altitudes of 1700–1900 meters above sea level: on stony slopes, among steppe shrubs. Flowering from June to July, fruiting from July to August.

Limiting factors. Restricted extent of occurrence and area of occupancy, small density of the population, loss/degradation of habitats caused by arable land expansion.

Conservation actions. Part of the population grows in “Khosrov Forest” State Reserve. Necessary: monitoring of the population state.

212. *Astragalus basianicus* Boiss. et Hausskn. — Գագ բասիանիական — Астрагал басианийский

ENB 1 ab(i,ii,iii) + 2 ab(i,ii,iii)

© ՀՀ ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի հերբարիում
 © Herbarium of the Institute of Botany of NAS of Armenia

Սկզբնաղբյուրներ/References

Հայաստանի ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի, Ռուսաստանի ԳԱ Վ. Լ. Կոմարովի անվան Բուսաբանության ինստիտուտի, Վրաստանի ԳԱ Բուսաբանության ինստիտուտի հերբարիումների նյութեր
 Herbarium materials of the Institute of botany of NAS RA, V. L. Komarov's Botanical institute of AS RF, Institute of Botany of AS of Georgia.
 Boissier E. 1872. Astragalus L. Flora Orientalis, 2: 361. Geneva et Basileae.
 Maassoumi A. A. 2000. The genus Astragalus in Iran, 4: 87. Tehran.
 Zarre Sh., Maassoumi A. A., Podlech D. 2008. Astragalus L. Flora Iranica, 177: 50. Tehran, Muenchen.
 Townsend C. C. 1974. Astragalus L. Flora of Iraq, 3: 362. Baghdad.

Կազմող՝ Ի. Գ. Արևշատյան
 Compiler I. G. Arevshatyan

Կարեգործիչ: Վտանգված տեսակ է: Հայտնի է ընդամենը մեկ պոպուլյացիա 500 քառ. կմ-ից պակաս տարածման և բնակության շրջաններով:

Հայաստանի Կարմիր գրքի առաջին հրատարակության մեջ ընդգրկված չէր:

Ընդգրկված չէ CITES-ի և Բեռնի կոնվենցիաների հավելվածներում:

Նկարագրություն: Տրագականտային բույս՝ 10–20 սմ բարձրությամբ, ճյուղավորված, քաղտ, փշոտ: Տերևների առանցքը՝ բարակ, 8–22 սմ երկարությամբ, մանր փշով վերջացող: Տերևիկները՝ 5–9-ական զույգ, էլիպսաձև, ուռուցիկ շղերով: Ծաղկաբույլը՝ տավրակա՝ գնդաձև, բաժակը՝ խավառ, 8–10 մմ երկարությամբ, առամիկների ծայրերը՝ դեպի ներս ուղղված: Պսակը՝ վարդագույն, դրոշմ՝ 14–17 մմ երկարությամբ, ականջուկներով: Ունդերը՝ ձվաձև-երկարավուն, խավառ, 4–8 մմ երկարությամբ:

Տարածում: Հանդիպում է Գեղամի (Գեղարդ գյուղի շրջակայք, Փրկիչ եկեղեցու ավերակներում) և Երևանի (Ողջաբերդ և Գառնի գյուղերի շրջակայք) ֆորիատիկական շրջաններում: EOO 50 քառ. կմ է, AOO՝ 20 քառ. կմ, ակալիտետը՝ 1: Հայաստանից բացի, աճում է Հյուսիսարևելյան Անատոլիայում, Հյուսիսային Իրանում և Իրանում:

Կենսաբանական, էկոլոգիական և ֆիտոցենոլոգիական առանձնահատկություններ: Աճում է միջին լեռնային գոտում, ծ. մ. 1300–1900 մ բարձրությունների վրա, չոր խճաքարոտ լանջերին, քիստոսների մեջ: Ծաղկում է հունիս-հուլիս ամիսներին, պտղաբերում՝ հուլիս-օգոստոսին:

Սահմանափակող գործոններ: Սահմանափակ տարածման և բնակության շրջաններ, աճելավայրերի կորուստ կամ դեգրադացիա՝ տարածքների յուրացման և գյուղատնտեսական գործունեության ինտենսիվացման հետևանքով:

Պահպանության միջոցառումներ: Պոպուլյացիայի մեծ մասը պահպանվում է «Նոսրավի անտառ» պետական արգելոցի տարածքում: Անհրաժեշտ է կազմակերպել հետազոտական աշխատանքներ՝ նոր աճելավայրեր հայտնաբերելու համար:

Category. Endangered species. Only one sub-population is known. The extent of occurrence and the area of occupancy are less than 500 km².

It was not included in the first edition of the Red Data Book of Armenia.

It is not included in the Annexes of CITES and that of the Bern Convention.

Description. Tomentose, thorny, branched tragacanth undershrub, 10–20 cm. Leaf rachis thin, 8–12 mm long, ending in small prickly; leaflets 5–9-paired, elliptical, 9–27 x 4–9 mm, with domed veins. Inflorescence compressed-globose, calyx villous, 8–10 mm long; teeth tips turned inside of calyx. Corolla pink; flag 14–17 mm long, auriculate. Legumes ovoid-oblong, 4–8 mm long, pubescent.

Distribution. In Armenia it occurs in Gegham (surroundings of Geghard village, in the ruins of the church Prkich) and Yerevan (vicinity of Voghchaberd and Garni villages) floristic regions. EOO is 50 km², AOO is 20 km², the number of locations is 1. Besides Armenia the general area of distribution includes North-East Anatolia, North Iraq and Iran.

Ecological, biological and phytocoenological peculiarities. Grows in middle mountain belt, at the altitudes of 1300–1900 meters above sea level, on dry stony slopes, among steppe shrubs. Flowering from April to June, fruiting from May to June, rarely in September.

Limiting factors. Restricted extent of occurrence and area of occupancy, loss/degradation of habitats caused by land development and intensive agricultural activity.

Conservation actions. Part of the population grows in “Khosrov Forest” State Reserve. Necessary: monitoring of the population state.

213. *Astragalus bylowae* Elenevsky — Գազ Բիլովայի — Астрагал Быловой

$$CR B 1 ab(i,ii,iii) + 2 ab(i,ii,iii)$$

© ՀՀ ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի հերբարիում
© Herbarium of the Institute of Botany of NAS of Armenia

Մկգ քնադրյուններ\References

Հայաստանի ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի,
Ռուսաստանի ԳԱ Վ. Լ. Կոմարովի անվան Բուսաբանության ինստիտուտի, Վրաստանի ԳԱ Բուսաբանության ինստիտուտի հեղբարիտմների նյութեր
Herbarium materials of the Institute of botany of NAS RA,
V. L. Komarov's Botanical institute of AS RF, Institute of
Botany of AS of Georgia.

Аревшатян И. Г. 2001. Ревизия видов *Astragalus* L. (Fabaceae) Армении. Секция *Ornithopodium*. Бот. журн. (Санкт-Петербург), 86, 4: 137–140.

Еленевский А. А. 1962. Два новых вида бобовых из Армении. Бюллетень МОИП. 67. 3: 128–129. Москва.

Կազմող՝ Ի. Գ. Արևշատյան
Compiler I. G. Arevshatyan

Կարեկցորհ: Կրիսիսկական վիճակում զանվոյ տեսակ է: Հայաստանի Լեյտմիլ է: Հայտնի է ընդամենը մեկ պոպուլյացիա, որը գտնվում է հայերի ինտենսիվ յուրացման տարածքում: Տարածման և բնակության շրջանների մակերեսը 10 քառ. կմ–ից պակաս է:

Հայաստանի Կոստանիկա գրքի առաջին հրատարակության մեջ ընդգրկված էր:

Ընդգրկված չէ CITES-ի և Բեռնի կոնվենցիաների հավելվածներում:

Նկարագրություն: Բազմամյա, երկծայր մազիկներով ծածկված բույս է: Յողունը՝ ճյուղավորված 20-40 սմ բարձրությամբ: Տերևները՝ 3-6 սմ երկարությամբ: Տերեխիկները՝ 7-12-ական զույգ, վերևից՝ մեկ, տակից՝ առաելով խափռ: Պսակը՝ կարմրավուն, դրոշը՝ 12-15 սմ երկարությամբ: Ունիները՝ գծային, զլանաձև, կախված, 23-30 մմ երկարությամբ, 2 մմ լայնությամբ:

Տարածում: Հայտնի է Զանգեզուրի ֆլորիստիկական շրջանում (Տեղ գյուղի շրջակայք): АОО 4 քառ. կմ է, լեկալիտետը՝ 1:

Կենսաբանական, էկոլոգիական և ֆիզիոգենետիկական առանձնահատկություններ: Աճում է, միջին լեռնային գոտում, ծ. մ. 1350 մ բարձրության վրա, տափաստաններում: Մաղկում է հունիս–հուլիս սովորականին, պաղարեքում՝ հուլիսին:

Սահմանափակող գործոններ: Սահմանափակ տարածման և բնակության շրջաններ, աճեղավայրերի կորուստ կամ դեգրադացիա՝ հողատարածքների յուրացման հետևանքով:

Պահպանության միջոցառումներ: Պահպանություն չի իրականացվում: Անհրաժեշտ է կազմակերպել հետազոտական աշխատանքներ՝ նոր աճելավայրեր հայտնաբերելու համար:

Category. Critically endangered species. Endemic of Armenia. One small population is known. The extent of occurrence and area of occupancy are less than 10 km².

It was not included in the first edition of the Red Data Book of Armenia.

It is not included in the Annexes of CITES and that of the Bern Convention.

Description. Perennial plants, covered with bipartite hairs. Stems branched, 20–40 cm. Leaves 3–4 cm long; leaflets 7–12-paired, glabrous from above, adpressed pubescent from below, 4–8 x 2 mm. Corolla reddish; flag 1215 mm long. Legumes linear, cylindrical, pendent, 23–30 x 2 mm.

Distribution. Grows in Zangezur (surroundings of Tegh village) floristic region. AOO is 4 km², the number of locations is 1.

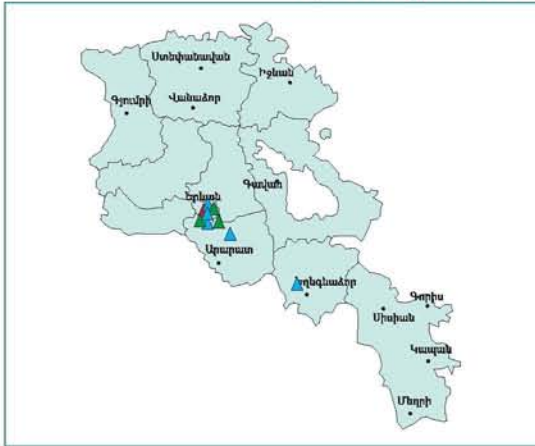
Ecological, biological and phytocenological peculiarities. Grows in middle mountain belt, at the altitude of 1350 meters above sea level, in steppes. Flowering from June to July, fruiting from July to August.

Limiting factors. Restricted extent of occurrence and area of occupancy, loss/degradation of habitats caused by land development.

Conservation actions. No conservation actions. Necessary: search of new habitats, monitoring of the population state.

214. *Astragalus camptoceras* Bunge — Գազ կորակեղջյուրավոր — Астрагал изогнуторогий (= *A. bungei* Winkl. et Fedtsch.)

EN B 1 ab(i,ii,iii,iv) + 2 ab(i,ii,iii,iv)

© ՀՀ ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի հերբարիում
© Herbarium of the Institute of Botany of NAS of Armenia

Սկզբնաղբյուրներ/References

Հայաստանի ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի, Ռուսաստանի ԳԱ Վ. Լ. Կոմարովի անվան Բուսաբանության ինստիտուտի, Վրաստանի ԳԱ Բուսաբանության ինստիտուտի հերբարիումների նյութեր
Herbarium materials of the Institute of botany of NAS RA, V.L.Komarov's Botanical institute of AS RF, Institute of Botany of AS of Georgia.

Манденова И. П. 1962. Род Astragalus. Флора Армении, 4: 152. Ереван.

Chamberlain D. F., Matthews W. A. 1970. Astragalus. Flora of Turkey, 3: 63. Edinburgh.

Կազմող՝ Ի. Գ. Արևշատյան

Compiler I. G. Arevshatyan

Կարեգործիչ: Վասնզված տեսակ է: Հայտնի է միայն երկու ֆլորիստիկական շրջաններում: Արևալը խիստ մասնատված է: Տարածման և բնակության շրջանների մակերեսը 500 քառ. կմ–ից պակաս է: Հայաստանի Կարմիր գրքի առաջին հրատարակության մեջ բնոգրկված չէր:

Բնոգրկված չէ CITES–ի և Բեռնի կոնվենցիաների հավելվածներում:

Նկարագրություն: Միամյա բույս՝ 5–20 սմ բարձրության: Տերևը՝ 3–7 սմ երկարության: Տերևիկները՝ 7–12–ական զույգ, սեպավոր, զոգավոր զազաթով: Ծաղկակիները՝ 1–2 ծաղիկներով: Պսակը՝ դեղնավուն: Ունդերը՝ մի քիչ կորացած, գծային, 1,5–3 սմ երկարության, կեռիկանման թեքված կտուցով:

Տարածում: Հայաստանում աճում է Երևանի (Երևանի և Վերու շրջակայք) և Գարեդեգի (Եղեգնաձորի շրջակայք) ֆլորիստիկական շրջաններում: EOO 200 քառ. կմ է, AOO՝ 36 քառ. կմ, լոկալիտները՝ 3: Հայաստանից բացի, աճում է Նախիջևանում, Անատոլիայում, Իրանում և Միջին Ասիայում:

Կենսաբանական, էկոլոգիական և ֆիտոցենոլոգիական առանձնահատկություններ: Աճում է միջին լեռնային գոտում, ծ. մ. 1000–1500 մ բարձրությունների վրա, չոր կավային և աղակալված տեղերում, կիսաանապատում և տափաստանային բուսականության մեջ: Ծաղկում է ապրիլ–մայիս ամիսներին, պտղաբերում՝ մայիս–հունիսին:

Սահմանափակող գործոններ: Սահմանափակ տարածման և բնակության շրջաններ, աճելավայրերի կորուստ կամ դեգրադացիա՝ գյուղատնտեսական հանդակների համար հողերի յուրացման և ենթակառուցվածքի զարգացման հետևանքով:

Պահպանության միջոցառումներ: Պապուլյացիայի մի մասը պահպանվում է «Էրեբունի» պետական արգելոցի տարածքում: Անհրաժեշտ է իրականացնել պապուլյացիայի վիճակի մոնիթորինգ:

Category. Endangered species. It is known from two floristic regions. The area of distribution is fragmented. The extent of occurrence and area of occupancy are less than 500 km². The species grows in the area of intensive land development.

It was not included in the first edition of the Red Data Book of Armenia.

It is not included in the Annexes of CITES and that of the Bern Convention.

Description. Annual plant 5–20 cm. Leaves 3–7 cm long, paripinnate; of 7–12 pairs of cuneate, emarginated at apex leaflets. Flower stalks 1–2–flowered. Corolla yellowish. Legumes slightly curved, linear, with hamate rostellum.

Distribution. In Armenia it occurs in Yerevan (surroundings of Yerevan and Vedi) and Daregis (surroundings of Yeghegnadzor) floristic regions. EOO is 200 km², AOO is 36 km², the number of locations is 3. Besides Armenia the species grows in Nakhichevan, Anatolia, Iran and Middle Asia.

Ecological, biological and phytocoenological peculiarities. Grows in middle mountain belt, at the altitudes of 1000–1500 meters above sea level, in dry clay and saline places, in the semi–desert and steppe vegetation. Flowering from April to May, fruiting from May to June.

Limiting factors. Restricted extent of occurrence and area of occupancy, loss/degradation of habitats caused by land development for arable purposes and development of infrastructures.

Conservation actions. Part of the population grows in “Erebuni” State Reserve. Necessary: monitoring of the population state.

215. Astragalus campylosema Boiss. — Ҷағд қыршибурғ — Астрагал согнутосемянный

$$CRB\ 1\ ab(i,ii,iii) + 2\ ab(i,ii,iii)$$

© ՀՀ ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի հերբարիում
© Herbarium of the Institute of Botany of NAS of Armenia

Սկզբնաղբյուրներ/References

Հայաստանի ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի,
Ռուսաստանի ԳԱ Վ. Լ. Կոմարովի անվան Բուսաբանության ինստիտուտի, Վրաստանի ԳԱ Բուսաբանության ինստիտուտի հեղափոխման նյութեր
Herbarium materials of the Institute of botany of NAS RA,
V. L. Komarov's Botanical institute of AS RF, Institute of
Botany of AS of Georgia.

Аревшатян И. Г. 2007. Секция Incani DC. рода *Astragalus* L. в Южном Закавказье. Флора, растительность и растительные ресурсы Армении, 16: 57–60. Ереван.

Красная книга Армянской ССР. 1989: 108. Ереван.

Chamberlain D. F. and Matthews V. A. 1970. *Astragalus* L. Flora of Turkey, 3: 64. Edinburgh.

Կրպանով Ի. Գ. Արևշատյան

Compiler I. G. Arevshatyan

Կարեգործի: Երիտիկական վիճակում գտնվող տեսակ է: Հայկական բարձրավանդակում՝ Լեյմնիկ տեսակ: Հայաստանում հայտնի է ընդամենը մեկ արտադրացիա՝ ինտենսիվ գյուղատնտեսական գործունեության գոտում: Տարածման և բնակության շրջանների մակերեսը 10 քառ. կմ–ից սակաւ է:

Հայաստանի Կարմիր զորքի ստացին հրատարակության մեջ ընդգրկված էր 1 կարգավիճակով՝ ոչնչացման սպառնալիքի ենթակա տեսակ:

Ընդգրկված չէ CITES-ի և Բեռնի կոնվենցիաների հավելվածներում:

Նկարագրություն: Բազմամյա անցողուն խառնարույ՝ 30-35 սմ բարձրության՝ ծածկված երկծայր մագիկներով: Տերևները՝ 12-25 սմ երկարության: Տերևիկները՝ երկու կողմից խիստ առնչված թավռա, 8-12-ական զույգ, էլիպսաձև, բութ գագաթով: Շաղկապույները՝ տերևներին գերազանցող, ուղիղ ծաղկակիքներով, բազմաթիվ ծաղիկներով, պսակի ժամանակ երկարաժամ: Պսակը՝ դեղին, 16-22 մմ երկարության: Ուռները՝ կախված, սերմված ծաղկաբույլի առանցքին, 10-17 մմ երկարության, 3 մմ լայնության:

Տարածում: Հանդիսվում է Վերին Ալաուդյանի ֆորիստիկական շրջանում (Ամասիայի, Սալուսի և Բազյուդի շրջակայք): AOO 8 քառ. կմ է, լոկալիտեաները՝ 1: Հայտատանից բացի, աճում է Վրաստանում (Ախալցխայի շրջան) և Անատոլիայում:

Կենսաբանական, Էկոլոգիական և Ֆիզիոգենետիկական
առանձնահատկություններ: Աճում է վերին լեռնային գոտում, ծ. մ.
1850–2100 մ բարձրությունների վրա, մարզագետիկներում: Մաղկում
է մայիս–հունիս ամիսներին, պաղարկում՝ հունիս–հուլիսին:

Մահմանափակող գործոններ: Մահմանափակ աղբյուրների և բնակչության շրջաններ, աճելավայրերի կորստն կամ դեգրադացիան՝ հողատարածքների յուրացման և ինտենսիվ արածեցման հետևանքով:

Պահպանության միջոցառումներ: Պահպանություն չի իրականացվում: Անհրաժեշտ է իրականացնել հետազոտական աշխատանքներ սրապոլյացիայի ծավալը և կառուցվածքը ճշտելու և նոր աճելավայրեր հայտնաբերելու համար:

Category. Critically endangered species. Endemic species in the Armenian Plateau. In Armenia one sub-population is known in the area of intensive agricultural activity. The extent of occurrence and area of occupancy are less than 10 km².

It was included in the first edition of the Red Data Book of Armenia under Category I: Endangered species.

It is not included in the Annexes of CITES and that of the Bern Convention.

Description. Perennial stemless plant 30–35 cm, covered with bipartite hairs. Leaves 15–25 cm long, pinnate; leaflets in 8–12 pairs, elliptic, obtusate, from the both sides densely appressed pilose. Inflorescence exceeding the leaves, many-flowered; pedicels erect, elongating after flowering. Corolla yellow, 16–22 mm. Legumes pendent, appressed to inflorescence axis, 10–17 x 3 mm.

Distribution. In Armenia it grows in Upper Akhuryan (surroundings of Amasia, Salut and Bashghuygh villages) floristic region. AOO is 8 km², the number of locations is 1. Besides Armenia the species grows in Georgia (region Akhaltsikhe) and Anatolia.

Ecological, biological and phytocenological peculiarities. Grows in upper mountain belt, at the altitudes of 1850–2100 meters above sea level, in the meadows. Flowering from May to June, fruiting from June to July.

Limiting factors. Restricted extent of occurrence and area of occupancy, loss/degradation of habitats caused by land development and intensive grazing.

Conservation actions. No conservation actions. Necessary: survey on population numbers and range, search of new habitats, monitoring of the state of the population.